

Απογοητεύει η έλλειψη καλού αναγνωστικού κοινού

Ο γνωστός συγγραφέας μιλά στη «Χ» για το νέο του βιβλίο και γενικά για το ιστορικό μυθιστόρημα

Συνέντευξη στους:

ΧΡΗΣΤΟ ΜΑΥΡΗ και ΠΟΛΙΝΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Το νέο σας μυθιστόρημα καταπνέεται και πάλι με μια ιστορική προσωπικότητα, τον Ισαάκιο Κομνηνό. Τι είναι εκείνο το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της προσωπικότητας που τράβηξε την προσοχή σας, με αποτέλεσμα να της αφιερώσετε ένα πολυσέλιδο βιβλίο;

-Είναι πολλοί οι λόγοι. Ο κυριότερος λόγος είναι ότι αποτελεί συνέχεια μιας προσπάθειας να ζωντανέψω τις σημαντικότερες προσωπικότητες της κυπριακής ιστορίας μέσα από ένα βιβλίο, να γράψω δηλαδή την κυπριακή ιστορία σε μυθιστόρημα. Αυτή η προσπάθεια βέβαια οφείλεται στο γεγονός ότι κανένας Κύπριος λογοτέχνης μέχρι σήμερα δεν έχει επιχειρήσει να κάνει κάτι τέτοιο. Θέλω και προσπαθώ τα βιβλία μου να είναι μοναδικά στο είδος τους. Με ελκύουν εκείνες οι προσωπικότητες από την κυπριακή ιστορία που καλύπτονται από ατμόσφαιρα μυστηρίου ή που έχουν παρεξηγηθεί και παραποιηθεί από την ιστορία. Έτσι, για παράδειγμα, το ιστορικό μυθιστόρημά μου «Ο Δραγουμάνος, ψυχή φυλακισμένη», ασχολείται με τη ζωή και τη δράση του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, που θεωρείται μια αφιλεγόμενη προσωπικότητα, καθώς υπηρέτησε πιστά τους Τούρκους, ενώ ταυτόχρονα βοήθησε και τους Έλληνες της Κύπρου. Ήταν προδότης ή ήρωας; Μέσα από το βιβλίο αυτό αναδεικνύεται ο άνθρωπος Χατζηγεωργάκης μέσα στην εποχή του, με τις φιλίες και τις έχθρες του, με τους έρωτες και τα μίσση του, με τις αδυναμίες και τις φιλοδοξίες του, έτσι που δίνεται η ευκαιρία στον αναγνώστη να απαντήσει ο ίδιος στο ερώτημα αυτό.

Από την άλλη, το ιστορικό μυθιστόρημα «Μαρία Συγκλητική», είναι μια εξαιρετική περίπτωση, όπου γράφεται ολόκληρο βιβλίο για μια Κυπρία νέα, χωρίς να γνωρίζουμε τίποτε από τη ζωή της. Το μόνο που γνωρίζουμε γι' αυτήν ήταν πως ανατίναξε την τούρκικη φρεγάδα που θα έπαιρνε δεκάδες ωραίες Κυπριοπούλες στο χαρέμι του Πασά. Κι όμως με βάση την ιστορική πραγματικότητα και την ιστορική αλήθεια ζωντανεύει τη Μαρία Συγκλητική, έτσι που γεννιέται, μεγαλώνει και κινείται μέσα στην εποχή της και ακολουθώντας την ιστορική πορεία να καταλήξει σε εκείνη την ηρωική πράξη.

Τώρα, όσον αφορά το πρόσφατο ιστορικό μυθιστόρημά μου «Ισαάκιος Κομνηνός, ο αντισταυροφόρος» τα πράγματα ήταν πολύ πιο δύσκολα. Η ιστορία και οι περισσότερες ιστορικές πηγές μιλούσαν για ένα σκληρό, απάνθρωπο και τύραννο βασιλιά. Δεν υπάρχει κατηγορία που δεν είχε ειπωθεί γι' αυτόν τον άνθρωπο. Όμως είναι αλήθεια; Κατά την άποψή μου, που στηρίζεται σε αρκετές πηγές, αλλά και σε κάποιες ιστορικές πραγματικότητες, οι οποίες εσκεμμένα έχουν παραμεληθεί, ο Ισαάκιος Κομνηνός παραποιήθηκε και καταδικάστηκε από τους εχθρικούς ιστορικούς της εποχής του. Είναι γνωστό ότι ο Ισαάκιος, αναλαμβάνοντας τη βασιλεία της Κύπρου, είχε δηλώσει τα αντιδυτικά του αισθήματα και ειδικά την εχθρότητά του προς τους σταυροφόρους, γιατί πολλές φορές αυτοί οι «κύριοι» είχαν ρημάξει και καταλαστέψει την Κύπρο. Από την άλλη, ο Ισαάκιος κίρυνε την Κύπρο ανεξάρτητη από το Βυζάντιο, καθόσον η Αυτοκρατορία του Βυζαντίου έπαιρνε πολλούς φόρους από το νησί, αλλά δεν έκανε τίποτε ούτε για την ευημερία του ούτε για την ασφάλειά του.

Ήταν φυσικό λοιπόν τόσο οι βυζαντινοί ιστορικοί όσο και οι δυτικοί να είναι εχθροί του. Μετά την αναμέτρησή του με τον Ριχάρδο τον Γ' της Αγγλίας, τον τάχατες Λεοντόκαρδο, οι ιστορικοί έκαναν το μέγιστο λάθος που μπορούσαν να κάνουν. Τίμησαν κι έκαναν ήρωα τον αισχρό, άπλοστο κι άτιμο Ριχάρδο, ενώ ρεζίλεψαν και καταδίκασαν σαν τιποτένιο τον Ισαάκιο Δούκα Κομνηνό, του οποίου η κύρια επιθυμία ήταν να προστατεύσει την Κύπρο και να κάνει τους απλούς ανθρώπους αυτού του τόπου να ευημερήσουν. Μέσα στο βιβλίο αυτό, καταγράφεται όλη η αλήθεια μιας παραποιημένης ιστορίας. Κι όχι μόνο αυτό. Όλο το βιβλίο μυρίζει έντονα Βυζάντιο και Μεσαίωνα. Ο αναγνώστης θα εισχωρήσει στις σελίδες του βιβλίου, θα συμμετέχει στα δράματα, θα βιώσει όλη εκείνη την εποχή τη μακρινή και άγνωστη, όταν οι ημιάγριοι ακόμη δυτικοί έφεταν σαν ακρίδες να κατασπαράζουν τα πλούτη της Ανατολής. Ναι, πρόκειται για ένα βιβλίο που διαβάζεται ευχάριστα και που διορθώνει πολλά ιστορικά λάθη, τα οποία δυστυχώς διδάσκονται στα σχολεία μας.

Μήπως σκέφτεστε να ασχοληθείτε λογοτεχνικά και με άλλα ιστορικά πρόσωπα;

Φυσικά ναι. Ήδη έχει κυκλοφορήσει μέσα στο 2009 το πέμπτο ιστορικό βιβλίο της σειράς, (ο Ισαάκιος είναι το έκτο). Πρόκειται για μια τριλογία, τρεις ιστορικές νουβέλες με τίτλο

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Δ.
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Απογοητεύει η έλλειψη καλού αναγνωστικού κοινού», δηλώνει στη «Χαραυγή» ο γνωστός Κύπριος συγγραφέας, κυρίως ιστορικών μυθιστορημάτων, Κυριάκος Δ. Παπαδόπουλος, με την ευκαιρία της κυκλοφορίας του νέου βιβλίου του που φέρει τον τίτλο «Ισαάκιος Κομνηνός, ο αντισταυροφόρος».

Σύμφωνα με τον Κ. Παπαδόπουλο, οι περισσότεροι Κύπριοι, είτε δεν είναι καθόλου αναγνώστες είτε δεν είναι καλοί αναγνώστες, έτσι αρκούνται να διαβάζουν κουτσομπολίστικα περιοδικά και φτηνά βιβλία για να περνούν ευχάριστα την ώρα τους.

«Υπάρχει όμως και μία ελίτ αναγνωστών, τους οποίους δεν θα ήθελα να αδικήσω, γιατί αυτοί είναι και εκλεκτικοί και πιστοί στο βιβλίο», λέει.

Δεν είναι μόνο η έλλειψη καλού αναγνωστικού κοινού που απογοητεύει τον Κυριάκο Παπαδόπουλο, αλλά και η εχθρική αντιμετώπιση από όλους τους άλλους, ακόμη και από το κράτος. «Το κράτος σκοτώνει τον συγγραφέα. Τον θέλει νεκρό για να τον τιμήσει», τονίζει στη συνέντευξη που ακολουθεί.

«Μύθος και Ερωτας στο νησί της Αφροδίτης» και αναφέρεται σε τρεις αρχαίους Κύπριους βασιλείς, τον Κινύρα, τον Ευέλθωντα και τον Ονήσιλο. Υπάρχει ήδη έτοιμο για έκδοση το ιστορικό μυθιστόρημα «Ευαγόρας ο πρώτος» της Σαλαμίνας και σε εξέλιξη η συγγραφή του ιστορικού μυθιστορήματος «Πέτρος ο πρώτος». Από ό,τι βλέπετε συμπληρώνεται σχεδόν μια σειρά από ιστορικά μυθιστορήματα που καλύπτουν όλες τις περιόδους της κυπριακής ιστορίας, από τα αρχαία χρόνια μέχρι και την Τουρκοκρατία. Το ιστορικό μυθιστόρημα, για παράδειγμα, που εκδόθηκε το 2009 με τίτλο «Μη μαδάς μαργαρίτες» είναι από την εποχή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ενώ ένα άλλο που εκδόθηκε το 2005 με τίτλο «Για την πατρίδα και τον έρωτα» ασχολείται με γεγονότα των δύσκολων ετών 1965-66.

Οι αναγνώστες, που δεν είναι εξοικειωμένοι με την ιστορία, μπορούν να κατανοήσουν τα μυθιστορήματά σας;

Είμαι σίγουρος πως ναι. Ο κάθε φίλος του βιβλίου και ιδιαίτερα του μυθιστορήματος πιστεύω ότι θα ενθουσιαστεί. Είμαι σίγουρος γι' αυτό, διότι παίρνω αρκετά τηλεφωνήματα από ανα-

γνώστες, οι οποίοι εκφράζουν εκτίμηση και θαυμασμό. Εξάλλου το ιστορικό μυθιστόρημα, τουλάχιστον όπως εγώ το αντιλαμβάνομαι και όπως το δημιουργώ, δεν είναι τίποτε άλλο από ένα συννηθισμένο μυθιστόρημα, στο οποίο όμως οι ήρωες είναι ιστορικά πρόσωπα. Πολύ σημαντικό για ένα μυθιστόρημα είναι η δραματοποίηση των γεγονότων και η πλοκή τους, όπου θα πρέπει να υπάρχει η εισαγωγή, η κορύφωση του δράματος και τελικά η κάθαρση ή η κατάληξη αν θέλετε. Έτσι, στο ιστορικό μυθιστόρημα, η ευχαρίστηση από το διάβασμα συνοδεύεται και με την απόκτηση γνώσεων. Χρειάζεται όμως περισσότερη παιδεία μέσα στον κυπριακό λαό, πρέπει να μάθουν να διαβάζουν περισσότερο. Και το πιο σημαντικό, πρέπει να μάθουν να διαβάζουν ποιοτικά βιβλία.

Είναι εύκολο εγχείρημα η χρησιμοποίηση της ιστορίας για την εξυπηρέτηση της λογοτεχνίας;

Το ιστορικό μυθιστόρημα είναι ένα πολύ δύσκολο λογοτεχνικό έργο επειδή ο συγγραφέας πρέπει να κινείται μέσα σε πλαίσια που ορίζονται από την ιστορική πραγματικότητα, αλλά δεν παύει να είναι λογοτεχνικό έργο και σαν τέτοιο σίγουρα εξυπηρετεί τη λογοτεχνία υπό την καλή της έννοια. Διότι, όπως υπάρχουν καλά λογοτεχνικά έργα, υπάρχουν και κακά. Έτσι, εκείνο που πρέπει να διακρίνει οποιοδήποτε λογοτεχνικό έργο πρέπει να είναι η ποιότητα, δηλαδή η γλώσσα, οι εκφράσεις, οι εικόνες, και γενικά όλα εκείνα τα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν την ποιοτική λογοτεχνία. Η πλοκή και η μορφή του έργου είναι επιπρόσθετα στοιχεία που αφαιρούν ή προσθέτουν στην ολική ποιότητα. Στο τέλος, το καλό λογοτεχνικό έργο πρέπει να αρέσει στον ποιοτικό αναγνώστη, διότι υπάρχουν και «λογοτεχνικά έργα» μεγάλης κυκλοφορίας, χωρίς διαχρονική αξία, αλλά διαβάζονται πολύ από ένα, μικρών απαιτήσεων, κοινό. Πιστεύω ότι κάθε καλό λογοτεχνικό έργο και ειδικά το ιστορικό μυθιστόρημα, πρέπει να είναι διαχρονικό, να μην χάνει την αξία του με το χρόνο.

Το ιστορικό μυθιστόρημα μπορεί να γίνει προσοχή σήμερα στον Κύπριο αναγνώστη;

Πρέπει πάντα να συγκρίνουμε όμοια πράγματα αν θέλουμε να βγάλουμε σωστά συμπεράσματα. Εφόσον λοιπόν προηγουμένως έχουμε ορίσει το ιστορικό μυθιστόρημα, τώρα θα πρέπει να ορίσουμε τον Κύπριο αναγνώστη. Για έναν καλό αναγνώστη το ιστορικό μυθιστόρημα όχι μόνο είναι προσοχή αλλά είναι και περιζήτητο. Ας μην απατομάστε όμως. Οι περισσότεροι από τους Κυπρίους είτε δεν είναι καθόλου αναγνώστες είτε δεν είναι καλοί αναγνώστες, έτσι αρκούνται να διαβάζουν κουτσομπολίστικα περιοδικά και φτηνά βιβλία για να περνούν ευχάριστα την ώρα τους. Υπάρχει όμως και μια ελίτ αναγνωστών, τους οποίους δεν θα ήθελα να αδικήσω, γιατί αυτοί είναι και εκλεκτικοί και πιστοί στο βιβλίο. Αυτοί όμως είναι δυστυχώς λίγοι. Πιστέψτε με δεν είναι εύκολη η δουλειά για έναν Κύπριο συγγραφέα. Δεν είναι μόνο η έλλειψη καλού αναγνωστικού κοινού που απογοητεύει, αλλά είναι και η εχθρική αντιμετώπιση από όλους τους άλλους, ακόμη και από το κράτος. Το κράτος σκοτώνει τον συγγραφέα. Τον θέλει νεκρό για να τον τιμήσει.

Έχετε κάποια πρότυπα στο είδος αυτό της λογοτεχνίας, στην Κύπρο ή στο εξωτερικό;

Ίσως και να γαλουχήθηκα με το ιστορικό μυθιστόρημα. Μεγάλα διαβάζοντας εκείνα τα υπέροχα μυθιστορήματα με τους σοβιετικούς ήρωες, τον Αλεξί Μεριέσεφ, τη Ζωγία Κοσμοντεμάνοκαγια κι ένα σωρό άλλους. Μετά με μάγεψε ο Καζαντζάκης με τον Καπετάν Μιχάλη κι αργότερα ο Δημήτρης Φωτιάδης με εκείνα τα εξαιρετικά ιστορικά μυθιστορήματά του για τον Οθωνα και τους ήρωες του '21. Μήπως οι «Αθλιοί» του Βίκτωρος Ουγκώ δεν είναι ένα είδος ιστορικού μυθιστορήματος; Όμως δεν ήταν αυτά που με ώθησαν στο ιστορικό μυθιστόρημα. Είχα ξεκινήσει σαν συγγραφέας μυθιστορημάτων επιστημονικής φαντασίας μέχρι που έπεσε στα χέρια μου ένα παλιό άρθρο του Κώστα Προύση, νομίζω ότι είχε δημοσιευτεί στο περιοδικό «Κυπριακά Γράμματα», το οποίο αναφερόταν στην παντελή έλλειψη Κύπριων συγγραφέων ιστορικού μυθιστορήματος. Ανέφερε την πλούσια ιστορία μας, που θα μπορούσε να αποτελέσει αστείρευτη πηγή για σπουδαία ιστορικά μυθιστορήματα, που όμως κανένας Κύπριος συγγραφέας δεν αξιοποιούσε. Το άρθρο λοιπόν αυτού του μεγάλου Κύπριου λόγιου, μαζί με την αποφασιστική παρέμβαση του φίλου και συνεργάτη, καθηγητή πανεπιστημίου Μίμη Σοφοκλέους, με οδήγησαν σε μια ολοκληρωτική αφοσίωση σ' αυτό το είδος του πεζού λόγου και μπορώ να πω ότι δεν το μετάνιωσα καθόλου. Απεναντίας εκφράζω τις ευχαριστίες μου, ιδιαίτερα στον Μίμη Σοφοκλέους, ο οποίος μου έδωσε το εναύμα για μια τέτοια διαχρονική δημιουργία.